

De zusters van Avé Maria

Dit verhaal is opgeschreven door zuster Petronella (Miet Leenders) en uitgewerkt door Martien Waals.

Wie in Heusden kent haar niet: DE MARIASCHOOL (toch staat er Antoniuschool op de gevel)

Als we het over Heusden 100 hebben kunnen we niet onvermeld laten dat de Zusters een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan het welzijn van de Heusdense gemeenschap. Velen Heusdenaren zullen nog een zuster voor de klas hebben gehad. Jarenlang zwaaiden **De Dochters van Onze Lieve Vrouw** er de scepter en woonden ze zelf ook in het gebouw. Maar de geschiedenis gaat verder terug....

Begin 1940 nam het moederhuis van de Dochters van Onze Lieve Vrouw te Nijmegen het initiatief om in Asten Heusden opnieuw een klooster te stichten. De zusters hadden er al eerder gewoond tussen 1909 en 1921.

Mgr Diepen gaf 21 juni van dat jaar toestemming tot het vestigen van een succursaalhuis in Asten Heusden. Voor het geven van lager onderwijs, naaionderwijs en huishoudonderwijs aan meisjes. *Succursaalhuis: in niet plechtige taal is dat een dependance of nevenvestiging.*

Vanwege de oorlog konden de zusters pas in augustus 1946 zich er vestigen. Ze woonden tijdelijk in bij de heer Vorstermans, hoofd van de school, die een nieuw huis aan het bouwen was. Dat duurde langer dan gedacht en na een moeizaam samenwonen was zijn huis in 1947 klaar. Toen pas konden de zusters beschikken over de schoolmeesters woning met aanbouw, de Antoniuschool, die in 1918-1919 door architect C. Vorstermans was gebouwd.

Ze richtten een kapel in en noemde het klooster; AVE MARIA.

Aanpalend aan het klooster was de meisjesschool gevestigd, de Mariaschool, waar de zusters les gaven. Een belangrijk onderdeel van hun werk was ook het runnen van de bewaarschool.

In 1968 woonden er nog vijf zusters in Heusden. In oktober 1978, na 32 jaar vertrokken de laatste zusters weer uit Asten Heusden om zich bij hun gemeenschappen in Nijmegen of een missiepost van de orde aan te sluiten.

Een van de dochters van Onze Lieve Vrouw was Miet Leenders zuster Petronella Heusdense van geboorte en haar familie woont nog steeds in de Antoniusstraat. Zij heeft opgeschreven hoe zij vanaf begin 1940 tot 1950 die periode van de heropstart beleefd heeft en welke moeilijkheden er allemaal overwonnen zijn. Dat verhaal staat hieronder.

(bron die voor het schrijven van het bovenstaande mede gebruikt is; Vademecum van religieuzen en hun kloosters in Noord Brabant)

Verslag van Miet Leenders (zuster Petronella)

Het Huis van Asten Heusden is wel bijzonder; het was door onze H. Moeder gekozen en gewilde Huis.

Het was 3 februari 1940. Heel de Congregatie van de dochters van O.L. Vrouw was in feest vanwege de 300^{ste} verjaardag van het heilig afsterven van onze Stichteres. Het klooster van Nijmegen zond per radio de gezongen H. Mis uit. Deken van Mullekom hield de feestpreek en in het enige Huis van de congregatie in Nederland zaten de zusters met ontroering te luisteren.

Het scheen dat onze Moeder met genoegen naar die viering luisterde en van de H. Maagd voor haar Dochters een tastbaar bewijs vroeg van haar tevredenheid. Want zie: in de loop van de dag komt Eerw. Heer Meulemans, oud Kapelaan van de parochie Groenestraat en conrector van de Bisschoppelijke kweekschool, met een voorstel. "Of wij ons zouden willen belasten met het onderwijs van de meisjes in Asten Heusden". De gemengde school aldaar, die in 1939 gemiddeld 117 meisjes en 128 jongens telde, moest per 1 april 1941 gesplitst worden in twee afzonderlijke scholen. Wat van ons zou gevraagd worden was: Lager onderwijs, bewaar- en naaischool. We beloofden er eens rustig over na te denken. Maar de 8^{ste} februari was er al een brief van Pastoor Arnold, die ons inviteerde om ter plaatse een en ander te komen zien en te bespreken. Besloten werd dat Moeder Overste, Moeder Meesteres en moeder Alfonsa erheen zouden gaan.

Het was fel koud en er lag een dikke laag sneeuw toen zij op 19 februari per auto vertrokken met Kapelaan van Helden die geboren in Asten, daar dus goed bekend was.

Na bij Pastoor Arnold gedineerd te hebben, gingen zij eens kijken. Het was een oude school en het woonhuis van het Hoofd leek niet zo erg groot.

Na thuiskomst werd naar St. Cloud geschreven, waarop H.V. Pujol op haar beurt de zaak aan ons voorlegde. 11 Maart kwam er een telegram: "Rome Permit Fondation". Dezelfde dag werd hiervan kennis gegeven aan Pastoor Arnold en aan rector Meulemans.

De onderhandelingen begonnen. Moeder Overste vroeg een onderhoud aan met inspecteur Coenen te Helmond. Tegelijkertijd werd Mgr. Diepen verlof gevraagd om ons in Heusden te gaan vestigen. Op de 27 April gingen Moeder Overste en Moeder Meesteres naar Helmond, waar zij de inspecteur en architect Roffelsen spraken. Gezamenlijk ging men naar Heusden om school en woning te bezichtigen. Zij constateerden dat de school, vooral de daken en plafonds, in zeer slechte staat waren .

Zo stonden de zaken ervoor toen de oorlog uitbrak.

Er moest zo gauw mogelijk met de gemeente Asten onderhandeld worden. 12 september werden de stukken naar inspecteur Coenen verzonden.

Pas 25 november kwam het antwoord; dat het gemeentebestuur besloten had medewerking te verlenen voor het stichten van een meisjesschool. Over de overname van het woonhuis kon men het niet eens worden. Inmiddels was het al december geworden. En omdat de gemeente bleef talmen en de oorlogsverwikkelingen steeds erger werden, bleef de zaak stil liggen.

Tot 5 jaar later dus na de bevrijding, onverwachts Mevrouw Vorstermans met haar twee oudste zoons, priesterstudenten, ons kwam vragen of we zo spoedig mogelijk naar Asten-

Heusden wilden komen. Zelf wilde de familie in de onderwijswoning blijven, zodat voor de zusters iets anders moest worden gezocht.

Een boer had een grote schuur, 20 x 7 meter gratis aangeboden voor een bewaarschool klas en woning voor de zusters. Op 6 oktober vroegen we daarom aan architect Roffelsen, of hij voor ons ter plaatse een onderzoek wilde instellen naar woningruimte. Tegelijk schreven we aan Pastoor Arnold, dat we bereid waren te komen. De architect trok erop uit, nam een en ander op en kwam 27 oktober met een plan tot inrichting van de bestaande schuur als noodwoning voor de zusters en een bewaarschoolklas. Terwijl we erover nadachten en Moeder de tekening naar Vasse stuurde, kwam 6 november een telegram uit Heusden: "nog een vacature. Wanneer komt U". Wij antwoordden: "Plaats een advertentie voor een leek onderwijzer kunnen zien bij de derde kracht".

Maar dat scheen in Heusden moeilijk te regelen; er kwam een nieuw telegram: "Overeenkomst dringend nodig". Wij antwoordden: "Komen volgende week". Intussen hadden we voor ons zelf een schetsje gemaakt van de schuurwoningen en dat aan Roffelsen opgestuurd.

Moeder Alfonsa vertrok naar Nijmegen en ging 19 November met Moeder Meesteres naar Asten. Bij aankomst stond mevrouw Vorstermans bij de bushalte. We wandelden naar Heusden. Onderweg vertelde zij dat ze een ander plan hadden gemaakt. Het zou voor de zusters op die driehoek (plek van de schuur) erg onvrij zijn. Zij konden van alle kanten bekeken worden en hadden geen tuin. Zij stelde voor, haar huis aan de zusters te geven zelf met haar gezin in de te verbouwen schuur te gaan wonen. Als dat lukte konden we 1 april beginnen, met voorlopig een religieuze onderwijzeres en dan op 1 januari, als de volgende vacature moest ophouden, 2 religieuzen.

De schuur werd van binnen en van buiten bekeken. Ze was wel ruim, maar inderdaad niets voor de zusters. Met dat nieuws kwamen de twee reizigsters thuis.

De volgende dag belde architect Roffelsen op, dat hij die week nog eens naar Asten zou gaan. Wij antwoordden dat wij er ook nog wel heen wilden, als hij maar zei, wanneer hij in januari te spreken was. De reis werd vastgesteld op 2 januari. En dus gingen moeder Antoinette en Moeder Alfonsa maar weer op weg. M. Roffelsen was met zijn auto aan het station en bracht hen naar Heusden. Onderweg vertelde hij hen het treurige nieuws, dat de bewuste schuur door storm was ingestort en dat de eigenaar Willem Aarts, daarbij zijn Wimke van 4 jaar verloren had. In Heusden spraken wij Willem en betuigden onze deelneming. Verder besloten we de onderwijzerswoning te kopen. Er zou dan een huis gebouwd worden voor de familie. Bij die gelegenheid zegde Pastoor ons een stuk van zijn tuin toe achter het kerkhof pad en beloofde dat hij zelf de bewaarschool zou bouwen. Op de terugreis gingen de Moeders nog in Asten bij de Deken aan om over de stichting te spreken en te informeren naar de geestelijke hulp die zusters na de vestiging zouden krijgen. Thuisgekomen overwogen zij de plannen nog eens. Er was niet veel animo om dat woonhuis te kopen. Er werd een ander idee opgevat; in de boomgaard achter de jongensschool zouden we twee bewaarschoolklassen en een naailokaal kunnen bouwen. Die lokalen zouden tijdelijk als klooster worden ingericht. We schreven dat aan Vorstermans, en deelden ons voorstel ook aan Roffelsen mee, die 13 februari overkwam om het te bespreken. Hij keurde het goed en adviseerde het plan, waarvan hij al een situatietekening had gemaakt, aan de Raad van Asten te zenden. Dat deden we dan ook.

Maar intussen hadden ze in Heusden ook niet stil gezeten en ook daar al de voorgestelde plannen gewikt en gewogen. Op 9 maart schreef mevr. Vorstermans: "Ik heb nieuws. De gemeente bouwt voor ons een nieuw huis en u kunt in ons huis komen wonen". Het overviel ons. We stonden voor een 'fait Accompli'. Diezelfde dag hebben we aan de burgemeester antwoord gevraagd op ons schrijven van 15 Februari. Geen Antwoord. 15 April, opnieuw antwoord gevraagd, dat dan eindelijk op 28 April kwam: "De gemeente heeft plannen ontworpen voor de bouw van scholen o.a. in Heusden en in de Peel en voor een nieuwe huisvesting voor het Hoofd van de school. Er kan nog niets definitiefs gezegd worden, maar het gemeentebestuur staat zeer sympathiek tegenover de vestiging van een klooster". 1 Mei vroegen wij Pastoor Arnold, wanneer de zusters er zouden moeten zijn? Er kwam een telegram meldend: " wij komen op 31 mei met voorstel en definitieve beslissing".

Inderdaad kwamen op 31 mei Kapelaan Goossens met M. Vorstermans, die voorstelden per 1 September de kleuterschool te openen en één zuster beschikbaar te stellen voor de lagere school. De zusters met Moeder erbij zouden zolang bij de Missiezusters in pension gaan. Er was in Heusden een arbeiderswoning in aanbouw. Als die klaar was konden de 3 zusters die voorlopig betrekken; tot de woning voor het Hoofd van de school klaar was. Dit bericht stuurde moeder Antoinette naar Vasse en verzocht Moeder Alfonsa over te komen en zelf maar met de Missiezusters te gaan afspreken.

26 Juni, er waren nog zo weinig treinen, kon Moeder Alfonsa met kapelaan Menting per auto mee tot Den Bosch. Rond 4 uur kwam zij in Asten aan en ging direct naar de Missiezusters. De Algemene Overste was op visitatie in Noorwegen. De assistente beloofde twee kamertjes boven met volledig pension hoewel het wel wat bekrompen was. Moeder Alfonsa ging ook even naar Heusden, maar Pastoor Arnold was niet thuis. De afstand leek groot. Mevr. Vorstermans zei dat er voor fietsen zou worden gezorgd. Toch leek die toestand van 'in pension zijn' niet ideaal. Enige weken later was het retraite in Vasse en Moeder Antoinette kwam daar ook retraite doen. Daar kwam een dikke brief van Mevr. Vorstermans met dit voorstel: In augustus komen met twee religieuzen voor de school, een voor de kleuterschool en een voor de naaischool, en dan de helft van hun huis bewonen tot het nieuwe huis voor Vorstermans klaar zou zijn. Er werd besloten op dit voorstel in te gaan.

Meteen na de retraite begon in Nijmegen en in Vasse de drukte van de voorbereidingen. Al wat dienen kon voor de nieuwe stichting werd opzij gezet. Het was anders geen gemakkelijke tijd om een huis in te richten. Alles was nog even schaars, vooral textiel en aardewerk. 30 Juli was Moeder Alfonsa weer in Nijmegen en ging de volgende dag met Mére Andrea naar Heusden om nog een en ander te bespreken. Aan het eind van de Nijmeegse retraite, 16 augustus, vertelt Moeder Antoinette wie voor de stichting in Heusden bestemd zijn. Het zijn Mére Huberta, Mére Wilibrorda, Mére Rosa, Mére Andrea en Mére Bernardina. Het vertrek is vastgesteld op 27 Augustus. Op 23 Augustus rijdt om 10 uur vanuit Vasse een vrachtauto naar Heusden, om de eerste voorraad meubels en beddengoed weg te brengen. M. Alfonsa, Z. Rosa, en Z Magdalena rijden mee. Z. Rosa stapt in Nijmegen uit, de wagen rijdt door. Na het lossen in Heusden gaat hij terug om in Nijmegen de rest te halen. Z. Magdalena bleef tot de volgende dag om te helpen installeren. Met Mére Huberta, die van Nijmegen meegekomen was, vertrokken Moeder Alfonsa en Z. Magdalena weer de volgende dag.

Dinsdag 27 Augustus was de grote dag van het vertrek. Half negen was het afscheid nemen. Twee gingen vooruit om kaartjes te nemen, de anderen volgden. Ook M Antoinette ging met ons mee. In Eindhoven waren auto's aan het station. In de eerste stapte ook Deken Teulings in. Het was nog een hele rit naar Heusden. De ontvangst was feestelijk. Er waren zelfs programma's gedrukt. De stoet wachtte ons op aan de Aabrug, waar ook deken van Hout, Rector de Louw, Burgemeester Ploegmakers en de wethouders aanwezig waren. Overal wapperden de vlaggen. We moesten even de auto uit om de hartelijke toespraak van Kapelaan Goossens te aanhoren. Toen ging het naar de pastorie waar de stoet ontbonden werd. Na het Lof sprak Deken Teulings een dankwoord namens de Zusters "Onze zusters" zei hij. Nog een drukke receptie en huldiging op de speelplaats, waar Inspecteur Coenen, Rector de Louw, Deken van Hout, Mr. Vorstermans en vele anderen het woord voerden. Dat was het eind van deze drukke dag. Daags daarna vertrok Moeder Antoinette. Wij vielen van de feestelijkheden in de nuchtere werkelijkheid van kisten en koffers. Wij hebben dit eerste begin wat uitvoerig beschreven, om nog eens de bekende waarheid te onderstrepen: Dat het begin van elke stichting veel moeilijkheden meebrengt.

De moeilijkheden waren trouwens op die 27^{ste} Augustus niet ten einde zoals het vervolg zal laten zien. De eerste week toen onze woonkamer gewit en behangen moest worden, was het nog erg behelpen, maar toen 31 augustus de werklui vertrokken waren, was het voorgoed ons eigen domein.

Maandag 2 September werd de H. Mis ter ere van de H. Geest opgedragen voor het nieuwe schooljaar en dan ging ieder naar zijn eigen klas. De 7^e en de 8^e klas konden niet over een eigen schoollokaal beschikken, zo vol was het. Zij werden ondergebracht in een gedeelte van een grote schuur, die slecht verlicht was, een cementen vloer had en als afscheiding van het door de boer gebruikte deel een rij kisten, waarin benodigdheden voor de Kindsheid lagen. Wat banken en een bord erin en de klas was klaar.

In de maand oktober was er iedere avond Lof, maar omdat er geen organist en geen zangers kwamen, vroeg Pastoor of de Zusters ervoor wilden zorgen. Dat ging wel: een speelde en drie zongen. De mensen vonden het mooi.

We vielen wel in de feesten! In de loop van het eerste jaar hadden we eerst het 25 jarig bestaan van de Parochie toen het 40 jarig priesterfeest van Pastoor Arnold en de eerste plechtige Heilige Mis van Pater Henk Vorstermans. Dat gaf voor de zusters, die kosteres waren, veel extra werk.

In de schuur kon het met de kou zo niet blijven. De zolder boven de zijvleugel werd ingericht als klaslokaal. En ook de overdekte speelplaats gaf ruimte voor twee noodlokalen. Het huis van de familie Vorstermans is eindelijk gereed, dus de verhuizing kan beginnen. Als de seminaristen op vakantie komen, brengt de grote wagen, die de meubels van de pasgewijde zoon aanvoert, ook ons altaar mee dat we gratis van het Seminarie in bruikleen krijgen. Ook hebben we brandvrij tabernakel gekocht. Als de familie vertrokken is, wordt met koortsachtige haast gewerkt aan onze kleine kapel. Behangers en schilders werken tot 9 uur 's avonds. Zelfs Eerwaarde Moeder Provinciale komt een weekje met ons installeren en neemt de bekleding van het tabernakel voor haar rekening. 16 Augustus komt de Pastoor, als gemachtigde van de Bisschop, de kapel inzegenen.

In dat kapelletje hadden we 22 Augustus onze retraite, gegeven door Pater Redemptorist, en in september werd door een Franciscaan de Kruisweg canoniek opgericht.

In 1950, nu we hier vier jaar zijn, telt de lagere school 50 leerlingen, de kleuterschool 46. De naaischool is voorlopig opgeheven; die wacht tot de in aanbouw zijnde jongensschool klaar is. Ook de kleuterschool kan dan meer ruimte krijgen, zodat ook de vierjarigen kunnen worden aangenomen. De bevolking is goed maar lange tijd verwaarloosd. De mensen zijn ons goed gezind en hebben waardering voor ons werk. Door voort te gaan met veel geduld en toewijding zullen onze zusters langzaamaan de vruchten van hun werk zien groeien. Tot heil en zegen van heel Heusden.

000